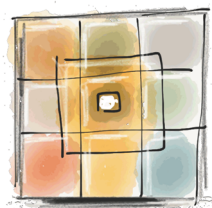

Actualiteiten soortenbescherming

VMR leergang natuur, 8 oktober 2020
Annelies Freriks

ELEMENT.
A D V O C A T E N

Ruimte . Natuur . Water . Milieu . Veiligheid . Stoffen

1

Onderwerpen

- Stand van zaken soortenbescherming in de Omgevingswet
- Belanghebbendheid en relativiteit
- Aanhaken omgevingsvergunning
- Reikwijdte beschermingsregime: natuurlijk verspreidingsgebied, in het wild levend, (gunstige) staat van instandhouding, Ornis-criterium, (vaste) rust- en verblijfplaatsen, jaarrond beschermde nesten
- Varia

ELEMENT.

2

3

Soortenbescherming in de Omgevingswet Stand van zaken

- Stb. 2020, nr. 310 (Aanvullingswet natuur)
- Aanvullingsbesluit en Aanvullingsregeling (nog niet in definitieve versie)
- Regime op hoofdlijnen hetzelfde als onder de Wnb
- Opvallende punten
 - ✓ Introduceert omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteit
 - ✓ Kortere beslistermijnen
 - ✓ Inhoudelijke toetsing op hoofdlijnen hetzelfde, kleine aanpassing voor andere soorten
 - ✓ Specifieke zorgplicht
 - ✓ Gedragscodes bij ministeriële regeling
- Jurisprudentie blijft relevant voor de uitleg Omgevingswet

ELEMENT.

4

5

Belanghebbendheid soortenbescherming

- Gevolgen van enige betekenis-objectief bepaalbaar belang (ABRvS 16 maart 2016, ECLI:NL:RVS:2016:737)
- Bij natuurlijke personen is bepalend of de handeling waarvoor de soortenbeschermingsontheffing is verleend een ruimtelijke uitstraling heeft op de woon- en leefomgeving van appellanten (o.a. ABRvS 29 april 2020, ECLI:NL:RVS:2020:1160 en 16 september 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2226 geven mooi overzicht)
- Idem bij handhavingsverzoek: ABRvS 1 juli 2020, ECLI:NL:RVS:2020:1630
- Bij Wnb-vergunning wordt ander criterium toegepast: niet de afstand tot Natura 2000-gebieden is bepalend, maar of ter plaatse van de woningen of percelen van appellanten gevolgen kunnen worden ondervonden van de activiteit waarvoor vergunning is verleend
- Specifieke invulling windparken bij gebiedsbescherming

ELEMENT.

6

Relativiteit

- “Niet in alle gevallen hoeft echter op voorhand uitgesloten te worden geacht dat de Wnb met de bescherming van plant- en diersoorten ook bescherming biedt aan het belang bij het behoud van een goede kwaliteit van de directe woon- en leefomgeving van natuurlijke personen. De belangen van omwonenden bij het behoud van een goede kwaliteit van hun directe woon- en leefomgeving kunnen zo verweven zijn met het algemeen belang dat de Wnb beoogt te beschermen, dat niet kan worden geoordeeld dat de betrokken normen van de Wnb kennelijk niet strekken tot bescherming van hun belangen.” (Zie oa 29 januari 2020, ECLI:NL:RVS:2020:283, ABRvS 29 juli 2020, ECLI:NL:RVS:2020:1830)
- Aanvraag Wnb-vergunning ten onrechte niet ter inzage gelegd bij ontwerp bestemmingsplan? (ABRvS 2 oktober 2019, ECLI:NL:RVS:2019:3322)
- Uitvoerbaarheid omgevingsvergunning (ABRvS 29 juli 2020, ECLI:NL:RVS:2020:1830)

ELEMENT.

7

Ontheffing aanhaken?

- Separate aanvraag ontheffing na intrekking eerder aangehaakt natuurdeel:

“Vanaf dat moment heeft de aanvraag dus geen betrekking meer op een activiteit als bedoeld in artikel 2.2aa, onder b, van het Besluit omgevingsrecht. Voor de activiteit als bedoeld in artikel 3.1 of 3.5 van de Wnb is een aparte ontheffing aangevraagd. Dat is een keuze van de aanvrager.” (ABRvS 13 maart 2019, ECLI:NL:RVS:2019:803)

- B&W beslissen of vvgb wordt aangevraagd. GS kunnen rechtsmiddelen aanwenden (ABRvS 15 januari 2020, ECLI:NL:RVS:2020:74)
- Onvolledige separaat ingediende vergunningaanvraag Wnb doet niet af aan het vervallen van de aanhaakplicht (RBNHO 2 juli 2020, ECLI:NL:RBNHO:2020:4739)

ELEMENT.

Ook: ABRvS 29 april 2020, ECLI:NL:RVS:2020:1160

8

Uitleg beschermingsregime

9

Natuurlijk verspreidingsgebied

- Art. 12 Hrl: “systeem van strikte bescherming van de in bijlage IV, letter a), vermelde diersoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied”
- EC: dynamisch concept
- HvJEU 11 juni 2020, C-88/19. ECLI:EU:C:2020:458 (Wolf)

“(...) de door artikel 12, lid 1, van de habitatrichtlijn geboden bescherming geen beperkingen of grenzen kent en dat dus niet kan worden aangenomen dat een in het wild levend specimen van een beschermde diersoort dat in de buurt van of binnen door de mens bewoonde gebieden wordt aangetroffen, door dergelijke gebieden trekt of zich voedt met door de mens gecreëerde hulpbronnen, een dier is dat zijn „natuurlijke verspreidingsgebied” heeft verlaten, of dat dit gebied geen menselijke nederzettingen of door de mens tot stand gebrachte elementen kan omvatten.”

ELEMENT.

10

Natuurlijk verspreidingsgebied

- Art. 5 Vogelrichtlijn geeft geen nadere geografische afbakening van de beschermingsdoelstelling
- HvJEG 8 februari 1996, C-149/94, ECLI:EU:C:1996:37: 'richtlijn verplicht een lidstaat een op het Europese grondgebied van de lidstaten waarop het Verdrag van toepassing is, in het wild levende vogelsoort ook te beschermen als die soort zijn natuurlijk leefgebied niet heeft in de betrokken lidstaat'
- Gidsdocument verwijst naar tekst Habitatrichtlijn
- Weinig nationale jurisprudentie: Rechtbank Den Haag 15 september 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:10939: provincie Zuid-Holland geen natuurlijk verspreidingsgebied voor kolgans. Nulstand geen aantasting gunstige staat van instandhouding

ELEMENT.

11

In het wild levend

- Art. 12 Hrl: verbod op het opzettelijk vangen of doden van in het wild levende specimens van die soorten
- HvJEU 11 juni 2020, C-88/19. ECLI:EU:C:2020:458 (Wolf)

“(…) moet aldus worden opgevat dat de strikte bescherming van beschermde diersoorten door middel van de verbodsbepalingen van artikel 12, lid 1, van deze richtlijn niet alleen van toepassing is op bepaalde plaatsen, maar geldt voor alle in de natuur of in het wild levende specimens van beschermde diersoorten die dus een rol vervullen in natuurlijke ecosystemen (...)”

ELEMENT.

12

De (gunstige) staat van instandhouding

- Art 3.3, vierde lid onder c Wnb: een activiteit mag niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende (vogel)soort
- Art. 3.8, vijfde lid, onder c Wnb:er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan
- Verschil tussen vogels en habitatrichtlijnsoorten ?
- lokaal, regionaal, lidstaat- of EU-niveau? Zie: HvJEU 10 oktober 2019, ECLI:EU:C:2019:851, ABRvS 29 april 2020 ECLI:NL:RVS:2020:1160, ABRvS 7 oktober 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2384
- HvJEU 23 april 2020 ECLI:EU:C:2020:291: referentiesituatie, dalende trend, Ornis

ELEMENT.

13

De (gunstige) staat van instandhouding

- Betekenis van cumulatie (zeer recent ABRvS 7 oktober 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2384)
- Staat van instandhouding (art. 1, sub i, Habitatrichtlijn): 'het effect van de **som van de invloeden** die op de betrokken soort inwerken en op lange termijn een verandering kunnen bewerkstelligen in de verspreiding en de grootte van de populaties van die soort op het in art. 2 bedoelde grondgebied
- ABRvS 29 april 2020 ECLI:NL:RVS:2020:1160, ABRvS 29 januari 2020, ECLI:NL:RVS:2020:301: o.a. ecologisch relevante populatie, welke activiteiten betrekken

ELEMENT.

14

ORNIS

- Indien het effect van een initiatief leidt tot minder dan 1% van de jaarlijkse natuurlijke sterfte van de soort is er geen aantoonbaar effect op de populatieomvang van de soort en daardoor dus ook geen aantasting van de gunstige staat van instandhouding van de soort
- Vogels en vleermuizen
- Ook als deze in een ongunstige staat verkeren. Zie uitwerking in ABRvS 29 april 2020, ECLI:NL:RVS:2020:1160, ABRvS 7 oktober 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2384
- Strenger dan ORNIS mag ook met belangenafweging (Rb. Midden Nederland 30 juni 2020, ECLI:NL:RBMNE:2020:2434)
- HvJEU 23 april 2020, ECLI:EU:C:2020:291: werking voorzorgbeginsel

ELEMENT.

15

Beschermde rust- en verblijfplaats

- Art. 3.5, lid 4 Wnb: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen (geen opzet vereiste)
- HvJ EU 2 juli 2020, zaaknr. C-477/19; ECLI:EU:C:2020:517

“Met de beschermingsregeling van artikel 12 van de Hrl moet dus daadwerkelijk kunnen worden vermeden dat beschermde diersoorten en met name hun habitat worden getroffen. Het zou niet stroken met deze doelstelling om rustplaatsen van een beschermde diersoort niet te beschermen wanneer deze niet meer worden ingenomen maar er een voldoende grote kans bestaat dat de betrokken soort ernaar zal terugkeren, waarbij het aan de verwijzende rechter staat om dit te verifiëren, aldus het Hof. Derhalve is het niet omdat een rustplaats niet meer wordt bewoond door een beschermde diersoort, dat die plaats niet in aanmerking komt voor de bescherming die door artikel 12, lid 1, onder d, van de Hrl wordt gewaarborgd.”

ELEMENT.

16

Vaste rust- en verblijfplaats (art. 3.10 Wnb)

Rb. Overijssel 13 maart 2019, ECLI:NL:RBOVE:2019:860- Uitbreiding natuurcamping

“Foerageergebieden en migratieroutes worden niet gerekend tot de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen die op grond van deze bepaling bescherming genieten, tenzij deze als zodanig samenvallen met een vaste rust- of verblijfplaats. Echter, dit neemt niet weg dat artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder b, van de Wnb wordt overtreden, indien door het verdwijnen van het foerageergebied of migratieroutes de ecologische functionaliteit van een vaste voortplantingsplaats of rustplaats zodanig wordt verstoord, dat deze plaats om die reden zal worden verlaten.”

ELEMENT.

17

Vaste rust- en verblijfplaats (art. 3.10 Wnb)

Rb. Midden-Nederland 8 februari 2019, ECLI:NL:RBMNE:2019:748- Westelijke ontsluiting Amersfoort

“Naar het voorlopig oordeel van de voorzieningenrechter heeft de wetswijziging tot gevolg dat het uit de Habitatrichtlijn voortvloeiende toetsingscriterium van de ABRvS dat gold voor de Ffw, niet moet worden toegepast bij zaken die gaan over de toepassing van artikel 3.10, eerste lid, van de Wnb. Het is daarom niet relevant of het foerageergebied van de das samenvalt met (een van) de dassenburcht(en).”

“(…) pas sprake is van het opzettelijk beschadigen of vernielen van de burcht, als door een ingreep in het foerageergebied de das zijn burcht zal verlaten.”

ELEMENT.

18

Opzettelijke verstoring

- Art. 3.1, lid 4 Wnb Verbod vogels opzettelijk te storen (tenzij dit niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort – lid 5).

“Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (onder meer in de uitspraak van 23 juni 2010, ECLI:NL:RVS:2010:BM8836), geldt bij de uitleg van artikel 10 van de Flora- en faunawet als uitgangspunt dat niet ieder plan dat tot gevolg heeft dat een beschermde diersoort zich moet aanpassen aan de veranderde omgeving een opzettelijke verontrusting is in de zin van die bepaling. Het tijdelijk (doen) wegvluchten voor werkzaamheden naar een rustiger plek kan niet worden aangemerkt als opzettelijke verontrusting in de zin van deze bepaling. De Afdeling volgt deze interpretatie eveneens ten aanzien van het in het vierde lid van artikel 3.1, vierde lid, van de Wnb neergelegde verbod van opzettelijke storing.” (ABRvS 22 april 2020, ECLI:NL:RVS:2020:1125)

ELEMENT.

19

Jaarrond beschermde nesten

- Lijst soorten jaarrond beschermde nesten
- Verschillen tussen provincies

“Verzoekers wijzen er wel terecht op dat de sperwer op de ‘Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep’ van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit uit augustus 2009 staat. Verweerder heeft op de zitting echter toegelicht dat hij, nu hij met de inwerkingtreding van de Wnb bevoegd gezag is, naar de specifieke situatie kijkt en dat afhankelijk daarvan al dan niet van die lijst wordt afgeweken. Verweerder heeft de beleidsruimte om dat te doen.” (Rb. Midden-Nederland 8 februari 2019, ECLI:NL:RBMNE:2019:748)

ELEMENT.

20

Varia

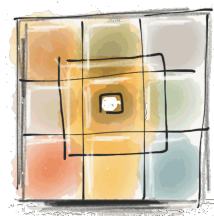
- Reikwijdte onderzoeksplicht (ABRvS 29 april 2020, ECLI:NL:RVS:2020:1160)
- Uitvoering compensatie maatregelen: naar de letter of naar de geest van de bepaling (ABRvS 2 september 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2091, JM 2020/127 m.nt. Boerema)

ELEMENT.

21

Dank voor uw aandacht !

afreiks@element-advocaten.nl

ELEMENT.
A D V O C A T E N

22